

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

S[e]c[undu]m est opus culpe

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Octauū qz eadē die baptizate a Ioan / Nonū qz eadē die hono (ne i iordane / rificat e cū ramis palmar.

Decimū qz eadē die resurrexit a mortu / Undecimū qz illa die spūsanct (is / in linguis igneis missus ē sup aplos.

Duodecimū qz eadē die fiet resurrectio / mortuoz z reddet vnicuiqz iuxta opa sua / Propter hmoi igit mysteria dies dñica no / bis esse debet celeberrima.

Secunda ē monitio cessationis: cur / di vt diem sabbati. Sabbatū ei re / quies interpretat. Un Exo. xx. di.

Die aut septimo sabbatū dei tui ē. Nō fa / ctes in eo oē op fuisse. Et Leui. xxvj. Ego / dñs de v: custodite sabbata meaz pau / re ad sanctuariū meū. Pro declaratiōe ar / hui' vocabuli sabbatū Notandū q aliter / denominant dies a gentilib: aliter a iude / is: aliter ab ecclia. Gentiles ei denominat / dies a planetis. Un dicit Alb. magn' in / suo Introductorio in astronomia. Sapie / tib egyptijs z chaldeis visus ē q luna do / minaret i pma hora diei lune: tō die illā vo / lucet denari a luna: z sic d alijs. Hebrei / denominat dies a sabbato vi. Pria sabbat / ti. dies dñica qm pma dies post sabbatū. / Un illud Vespere aut sabbatū q lucet i / pma sabbati. Et seqntē die vocabat scōdaz / sabbati. z sic ordinate vsq ad die septimū / que dicebat sabbatū. qd fm magm i hi / storia schol. z Dam. interpretat reqes qz il / la die requieuit dñs ab oi ope qd patrarat. / vt h' Gen. ij. Quis etiā apud hebreos to / ra septimana di sabbatū. Juxta illd Luc. / xvij. Jertuno bis in sabbato. Prope tñ se / ptimū die sabbatū dicebat que ipi sanctifica / bāt. Ecclia aut denominat dies dicēdo die / dñicū in q dñs resurrexit z die seqntē se / cūā feriā: aliā tertiā: aliā qrtā: aliā qntā: / aliā sextā: z aliā die sabbati. Pōt autē ois / dies festus z dñic' in q pceptū ē ab ope ser / uili cessare: dicit sabbatū. i. reqes. Et sic ad / pñs accipim' in verbis posit' cū dr. De / mero vt die sabbati sanctifices. de q dr Non / facies in eo opus fuisse. Triplex aut ē op' / (seruile

Primū ē op' nature. / **S**cōm est opus culpe / **T**ertiu est opus fortune.

Prio igit cessandū est ab

ope nature, puta existētes i mīmonio ab / ope carnis abstinerē de p' reuerentiā / festoz. qz pop' nature spūs subijct carni / z sic reddit indisposit' ad spūales meāta / tiōes qb vacandū ē dieb' festiuis. possent / excusari in mīmonio existētes si facerēt / grā plis generade vel cā reddendi debitū / Vituperadi aut sunt vbi voluptas dñatur / in ope. Un refert Greg. q qdā legitima a / viro suo in sabbato de nocte pcedenti diez / dñicū cognis: cū die dñico pcessioni se cō / iungeret a diabolo arrepta ē corā oi pploz / multū vexata ab eo.

Scōdo cessandū ē ab opere

culpe qd est op' maxie fuisse. qz Ioan. viij. / Quid facit pctm suus ē pcti. Triplex ē aut / culpa mūdanoz. i. Joā. ij. Qd qd est i mū / do aut zupiscētā carnis ē: aut zupiscen / tia oculo: aut supbia vite qb in dieb' fe / stis hoies zrumeliā inferunt deo. Prio / p supbiā. Qd qz pompiz vanitatib' z fatui / tatib' ornaf corpus z spūs pfudit. ac a no / uitatū inuentozib' z chm bellū ordinat. / Tūc mulieres emulant altera alterā i van / nitatib' supare Esa. ij. Eleuate sūt filie sy / onz ambulauēz extēto collo: z nutib' oeu / loz ibāt z c. sequit. et cōposito gradu ince / debāt. Quis ar posset expmere qnta pom / pa incedāt mulieres marie pulciores z no / biliōres. Qd qz vana pulcritudo corpālis et / fallax nobilitas spālis. **S**cōdo p luxuriā / Un fm Alexā. in. iij. Qui fornicat die fe / sto aut dñico duo pctā cōmittit: rōne. d du / plicis reat' z duplex pceptū h' sit em vnus / act'. In sacz aut dieb' vacare lasciuis can / tib' z choreis. vbi visu: gustu: auditu: z ta / ctu: mentes astātiū illaqueant. qz culpam / expmere sufficit. Non em delictijs z epulis / carnalib' die dñicū deputauit de': sēma / gis eū sacz exercitacionib' zsecrauit. bñ / dixit em de' diei septimo z sanctificabit illū. / vt h' Gen. ij. Sed vt z itez vt illis q sūt i / eā tantoz maloꝝ p suos lasciuos sonos d / qb oib' reddēt rōnez in die iudicij. Quia / etiā d illis q dieb' festiuis decubāt i taber / nis. qz ibi iuramēta: per iuria: blasphemie: / ebrietates: rixē: zrumelic: murmuratiōes: / detractiones: deceptiōes: maledictiōes: et / phant: lud: q oia magis deo d splēt qz / opa ruralia Un Aug. li. de. x. chordis. Di / 223 3

Ber. De observatione dierum

est tibi ut spūaliter obserues sabbatū non
quō iudei obfuerat carnali ocio, vacare vo-
lunt ad nugas atq; luxurias suas. **Uel**
enī faceret iudei in agro suo aliqd vtilē: q̄
in theatro seditiosus existeret. Et meli⁹ se-
mine eoz die sabbati si lanā faceret: q̄ to-
ta die in neomenijs impudice saltaret. **Hec**
ille. Hoc dicit inculpādo eos, qui p totam
hebdomadā laborant p misero corpe alē-
do: z in festis p aia dānanda. **O** dementia
admirāda nōvelle poti⁹ laborare in fuitio
chri q̄ diaboli. Et in hebdomada labora-
re in licit⁹: z die festū pollucere choreis: lu-
dis z voluptatib⁹. **Q̄s** dicit Amos, vj. **L**
uertā festiuitates vras in luctū: z oia car-
mina vra in planctū. **Tertio** p auariciā.
Videte enī potes q̄dā q̄s intantū dīdo-
las dementauit q̄ ad extremā paup̄tatez
deuenire se crederent z solū se ditari existi-
mant de lucro in festis habito, sepeq; vide-
bis hoīem decrepitū nutantē gressū z capi-
te tremulū diuitijs plenū, sanguineis de-
stitutū, tant⁹ exercitijs, tant⁹ sollicitudinibus
z laborib⁹ in dieb⁹ festis existeret: q̄ si
ibi deficeret mund⁹. **Eccl̄s**, iij. **U**m⁹ ē z se-
cundū nō hz et tū laborare nō cessat zc. **O**
miseri z miserabiles, poti⁹ volunt cū labo-
ribus hic infernū suū incipere q̄ p corpis ef-
ficient⁹ quietē iam incipere paradisiuz: z p̄-
eligunt pond⁹ dep̄tens in infernū porta-
re: q̄ on⁹ leue qd̄ ē amor in celū erigens, et
poti⁹ cū dāpnatiōe subesse diabolo q̄ cū
saluatiōe fuisse deo.

Tertio cessandū ē ab ope

fortune. **U**n⁹ **A**ue, xv. **L**ū inuent⁹ esset hō
colligens ligna in die sabbati p moysen et
aaron reclusus ē in carcere/ dixitq; dñs ad
moysē. **U**orte moriat hō iste. **O**bruat euz
lapidib⁹ ois turba extra castra. Et extra d
ferijs, c. j. dicit. **O**is dies dñicos a vespera
in vespera cū dei veneratiōe decreuim⁹ ob-
seruari z ab oi ope illicito absticere, vt mer-
catū in eis minime fiat, nec placitū, nec ali-
qd ad mortē vel penā iudicet nec sacra ni-
si p pace aut aliā necessitate p̄stent. **U**bi q̄
tuor phibent. **P**riō mercatū. **U**bi distin-
guendū ē q̄ illud aut est necessariū ad ci-
uīl⁹ bñ ill⁹ diei, vt pullos emere: vitinū: z car-
nes zc. z sic nō ē peccatū si diuina officia p̄-
p̄ nō dimittant. **S**z q̄ cū lucrādi ad nūdi-

nas vadūt z vix aut nunq̄ tali tpe eccl̄as
intrāt/ a mortali culpa excusari nō possūt.
Quidā etiā pbabit⁹ dicunt q̄ tenentes for-
die dñicos mortali peccatū p̄sertim tpe m̄-
se aut vesperoz. **I**lli enī excusari nō possūt
nisi duplici rōne. **P**riō rōne dispensationis
q̄ nō ē facta. **S**ecō rōne necessitatis: q̄ ne-
cessitas nō excusat nisi i aliq̄ casu vel in ali-
q̄ p̄sona/ vel in aliq̄ loco/ vel in aliquo tpe.
Priō necessitas excusat in aliq̄ casu, puta p̄
pter piculum plume iminentis z ē tal⁹ ne-
cessitas q̄ nō p̄t sine rez p̄dicatione differ-
ri fm Alexā, in. ij. et tunc blada z fruges
colligi p̄nt, vt dicit extra de fer. c. **L**ongitius
Secō in aliq̄ p̄sona, vt si nō possit alit ad-
d̄rere victum z necessaria sustentationi nau-
ture: talis excusat, qz vt dicit, j. q. j. c. **R**emissio-
nē. **N**ecessitas nō habet legē: sed ipa fa-
cit sibi legē. **I**de extra de obseruatiōe seu-
nū. c. **L**ongitius. **T**ertio in aliq̄ loco **U**nde
extra de fer. c. **L**icet, vbi Alex. tertio indu-
get de reb⁹ dñicis z festis exceptijs maiorib⁹
solennitatib⁹ captioni allecū insistere dū tū
naute pauperib⁹ chri q̄ grūā faciant p̄ciā
pat̄onē. **Q**uarto in aliq̄ tpe, s. messis aut
vindemie ingruentib⁹ guerris: ab hosti-
bus vastent fructus possunt colligi, vt dicit
extra de fer. c. **L**ongitius, in fi. **I**git
qz nullū istoz excusat for̄ in die dñico aut
alq̄s solennitatib⁹, certū ē esse peccatū mor-
tale. **S**i dicat q̄. ca. p̄di. **L**ongitius. con-
suetudine tria abrogatū est. **D**icendū est
q̄ consuetudo q̄ p̄ceptū decalogi non valet,
qz abusus ē z corruptela. **U**n⁹, viij. dist. ca.
Dala. dicit. **D**ala consuetudo non min⁹ ē q̄
ruinosa corruptela/ abijcienda, q̄ nisi radi-
at⁹ euellat: incipient puaricatores p legi-
bus venerari z p̄uilegiōz more p̄petuo ce-
lebrari. **N**az consuetudo q̄ ius scriptū nullo
mō excusat, vt p̄t, xij. q. viij. c. **F**lagitia, et
extra de consuetudine, c. fi. **E**t dicit patz q̄
grauiter peccat tabernarij in q̄cūq; solennit⁹
tate tabernas sumo mane aperietes q̄ q̄
nūq; missas aut p̄dicationes audieres, eti-
am alios ab illis retrahūt: z ad eccl̄as dñi
aboli p̄les q̄ ad eccl̄iam dei sua occasione
iducūt. **I**ō merito arcēdi essent ne an⁹ ter-
tia talib⁹ dieb⁹ possent aperire tabernas.
Letex, q̄ occasione dāni dat dānū dedisse
videt, vt h̄t extra de iuu. z dam. c. **S**i cult⁹
pa. **I**ō illi tabernarij reddēt rōnem in die